D·N
20/1 1951

Remissdebatt under stormhorisont

Remissdebatten saknade fasta hållpunkter. Den nya budgeten karaktäriserades i denna spalt så att den mera var en diskussion om metod och riktlinje än en hushållningsplan. Intrycket förstärktes under meningsutbytet i riksdagen — oppositionstalarnas kritik underströk det, och deras försök att åskådliggöra sina egna strävanden stannade också i stort sett vid hypoteser om vad som kunde tänkas ske. Den ovissa utvecklingen med krigsriskerna i bakgrunden tillåter helt enkelt inte normala beräkningar — inte ens "normala krisberäkningar". Även den svenska inrikespolitikens arbetsvillkor avtecknar sig mot en stormhorisont.

Vad som anförden om fjolårets händelser på det inrikespolitiska planet, om regeringens felgrepp och försummelser — vissa avseenden även förtärsters — var tämligen ointressant i jämförelse med antagandena om den närmaste framtiden. I hr Wigforss anförande, det första efter avgången från finansministerposten, kom denna känsla av beroende av de internationella förhållandena till starkt uttryck. Vi måste framhärda, vi utgår från att det blir möjligt att realisera våra avsikter, men det bygger på en serie antaganden som nu ter sig osäkrare än någonsin.

Borde inte denna insikt stärka samhörighetskänslan och samarbetsviljan? Tyvärr gav remissdebatten rätt svaga prov därpå. Man var återhållsam, man deklarerade samförstånd med en viss tvärdighet, men några övertygande bevis på en praktisk omläggning av politiken i den angivna riktningen förekom knappast.

Ett uppmärksammat inslag i debatterna var frågan om den personella beredskapen, som nu efter längd drömsmål har ryckt i förgrunden. Även från ekonomisk synpunkt spelar den en stor roll. Kommer inkallelserna under året att motsvara maximitalen i det militära programmet, så innebär detta inte bara väldiga merkostnader för försvaret, utan även tunga börder för näringslivet. Förhoppningarna om fortsatt produktionstegring — redan förut osäkra — försvinner då. Antagligen måste man räkna med en sänkning med återverkningar på den allmänna standarden. En problematisk sak är också handelsutvecklingen: det händer att vi får det mycket besvärligare än vi hittills har förutsatt. Vem vill under dessa förhållanden fastställa alla beståndelar i den ekonomiska politiken under senare halvåret? Man kan i likhet med hr Hjalmarson förklara att regeringen tror för mycket på prискontroll, byggnadsreglering och tvångsparande eller som hr Ohlin påvisa ostlörlitligheten i finansministerns bragelöfte om "engångsinflation" — en gång och aldrig mera! — men det är betydligt svårare att nu säga hur olika tänkbara påfrestningar skall klaras utan allvarliga skador på folkhushållet. Högerledaren talade till och med om "en följd av prisexplosioner". Dystra utsikter för de samhällsgrupper som har sett marginaler och små besparingar utplånas av den explosion som ännu inte förtonat och som regeringen obestridligen varit med om att ladda upp.

Hr Skold ville inte riktigt stå för "bragelöfte". Vi skall göra vad vi kan, sade han. Så allmänna uttalanden kan alla kosta på sig — de är för billiga för en finansminister. Hr Sköld kommer ofta att påminnas om sina förpliktande uttalanden inför den väldsamma prisstegringen. I varje fall så länge fred råder i Europa. Vid ett världskrig blir andra krafter rådande då kan man ha rätt att stå att det mesta om inte allt beror på kriget.

Det blir nödvändigt att återkomma till de brännande försvarsfrågorna, främst repetitionsövningarna och inkallelserna. Hr Ohlin begärde närmare besked om regeringens planer — eftersom han inte kunde få dessa upplysningar nu bör en redovisning lämnas snarast, helst under de närmaste veckorna. Det är mycket viktigt för dem som har att motse beredskapsorder att bli underrättade i god tid. Tråkiga erfarenheter av tidigare försümmelser i den vägen ligger bakom påståendena. Dessutom har riksdagen rätt att medverka vid fastställandet av allmänna riktlinjer och valet mellan olika alternativ. Som hr Ohlin betonade finns också ett annat skäl att ingående följa bearbetningen av försvarsproblemen: det allmänna misstroendet mot hr Vought. Som främste målsman för försvaret är han i alla väsentliga avseenden undermålig. Så länge han sitter på försvarsministerposten måste det råda djup oro för regeringens insikt om situationens allvar och om betydelsen av att upprätthålla folkets tillförsikt.

Angrepp mot Vought "skadar landet", sade hr Fast på den socialdemokratiska andra kammar-gruppens vägnar. Nej, angreppen förstavas av en beståndsel vilja att skydda vitala intressen — både inåt och utåt. Hr Vought är åt båda sidorna en negativ tillgång. Varför inte öppet erkänna detta — vilket oavbrutet sker i samtal man och man emellan — i stället för ett som statsministern bluffa med ett "objektivt" bedömande, som skulle visa att hr Vought har självständigt omdöme och handlingskraft! Mätt med detta uttalande skulle regeringschefen själv sakna handlingskraft och omdöme. Han tror att det är en statsministers skyldighet att befria regeringen och regeringspartiet från självkritik även när det gäller en av de fyra viktigaste posterna inom beredskapspolitiken. En horribel levnadsregel — även många socialdemokrater som mer än väl känner till fallet Vought måste bli avskräckta och nedslagna. Försvaret lider av denna utdragna, successivt förvärrade förtroendekris.

Utrikesdebatt med dissonanser

Med all rätt framhöll hr Hjalmarson i remissdebatten att det svenska folket behöver större utrikespolitisk upplysning. "Det gäller att skingra den fruktansvärda okunnighet i utrikespolitiska frågor som ännu råder i landet." Inte heller denna gång gjorde emellertid riksdagen mycket för att råda bot på bristen. I stället för analys och precision efterströvade som vanligt flertalet debattörer att uttrycka sig så allmänt som möjligt. Stundom nådden ett slags konstnärlighet i det oemotsägliga, såsom då hr Andrén förklarade att "vi måste föra en utrikespolitik vars idealitet icke urartar till donquijoteri och vars realism icke förfaller till cynism". Vad är en sådan utrikespolitik? Ja, säg det!

Att vissa skuggor faller över enigheten blev dock under debattens gång allt tydligare. Det märktes redan på benägenheten att begära klarhet av andra partier utan motsvarande egen prestation. Om uttrycket "alliansfrihet" var man visserligen praktiskt taget ense, men inte om hur detta begrepp skall tolkas i dagens läge. Skall Sverige då med på USA:s förslag att förklara Kina som angripare eller i skall vi säga nej? Det blev uppenbart att högern och folkpartiet vill ge ett positivt svar, medan regeringen, som nyss ville säga nej, nu inte vill säga något bestämt.

De två nämnda oppositionspartierna, och särskilt folkpartiet, önskar efter allt att döma förena fördömandet av det kinesiska angreppet med ovillkorligt motstånd mot varje åtgärd av s. k. sanktionskaraktär. Det är inte någon ormlig linje, men den har sina påtagliga svagheter. Utpekas Kina som angripare måste visserligen inte enligt Achesonplanen några sanktioner bli konsekvensen härav, men planen förutsätter åtminstone ett övervägande av något slags reaktion i handling. Att från början säga ifrån att man inte vill göra för att stävja fredsbrytaren är onekligen ett förtunnande till det ytterstas av hela den tankegång som ligger bakom planen. Vad som förutses och vad som enligt sakens natur måste ha varit avsikten hos planens tillskyndare — bland dem den svenske utrikesministern — är att fredsbrottets konstaterande följs av utredning och diskussion i frågan om och på vad sätt brottet kan bekrivas.

Denna linje är dock ojämförligt bättre än den rent negativa ståndpunkt som är förhärskande inom socialdemokratin. Den innebär att man inför Förenta nationerna förnekar det faktum att Kina är angripare, samtidigt som man i tal och skrift under den svenska debatten betonar det obestridliga i detta faktum. Inkonsekvensen blir ännu bjärtare därigenom att Sverige för några månader sedan var med på att på liknande sätt utpeka Nordkorea och att Sverige sedan dess energiskt understött den Achesonplan som är direkt utformad för att i dylika fall låta FN:s generalförsamling inskrida med rekommendationer då dess säkerhetsråd på grund av stormaktsternas veto rätt är ur stånd att besluta. Just genom att ett sådant ingripande är så totalt irrationellt, måste det tolkas som ett klart avståndstagande från solidaritetstanken och blir därigenom en stöt mot FN likaväl som en fara för Sverige med hänsyn till den amerikanska opinionen.

Hr Wigforss intog den mest framskjutna platsen i försvaret för en negativ hållning, varigenom denna blev elegantare förumlerad utan att vinna i saklig styrka. Två moment är belysande för resonemangets svaghet. Hr Wigforss ansåg det inte vara ärligt att utpeka Kina, om man ändå var mot sanktioner. Hur kan det vara ärligt att bevara USA:s fråga med ned [illegible] man, som hr Wigforss själv förutsatte, utgår från att det riktiga svaret är ja — att Kina är angripare. Hr Wigforss sade sig vidare hysa så hög tanke om opinionen i USA att denna skulle ha sinne för "ett litet lands rätthet att ge till känna sin mening även när den strider mot ett stort lands önskningar". Här är sofistiken än grövre. Det är ju inte så att Sverige, enligt hr Wigforss åsikt, skulle "ge till känna sin mening", utan tvärtom så att Sverige skulle vägra att offentligt uttala den mening som är alla svenska demokraters. Varför skulle amerikanerna respektera en sådan brist på hållning? Och hr Wigforss är säkerligen lika övertygad som vi andra om att hans linje är ägnad att väcka indignation i USA — varför då detta vänliga prat, vars falskhet ett barn genomskådar?

Ryktet hade utpekat hr Sandler som en opponent mot regeringspolitiken i Kinafrågan. Hans anförande formade sig emellertid till en retorisk uppvisning i känd stil med högmästarmt tal om "katastrofernas ödesgemenskap" och "krigsfurierna heta andedrägt". Efter detta koketterande med underlägsen kom slutet som en den fridsamma menlöshetens antiklimax; hr Sandler hoppades på ett sådant ställningstagande i den svenska debatten att det både tillgodoser de krav som ställs av vårt medlemskap i FN och av regeringens utrikespolitik.

Även utrikesministern ingrep småningom i debatten med en lika uttömmande som smutstorr rekapitulation av FN:s åtgärden i Koreakonflikten. Hans anförande utmynnade i en besämd varning för att Sverige skulle "gå med strömmen i FN", dvs. solidariserca sig med den demokratiska världsopinionen när det gällde att utpeka Kina som angripare. Perspektivet av en mer eller mindre total isolering för Sveriges del i en fråga av den mest centrala betydelse tycktes däremot inte oroa hr Undén. Det bör dock noteras att utrikesministern inte kom med något definitivt ställningstagande i frågan om Kina skulle stämpla som angripare. Även hr Erlander — som inför andra kammaren i stort sett upprepade hr Undéns synpunkter — undvek att direkt låsa fast sig. Debatten går nu vidare till utrikesnämnden. Det måste snart visa sig om dissonanserna i Koreafrågan skall kunna övervinnas eller ej.

PRESSGRANNAR

Det är främst genom ämnet historia med samhällslära och genom tidningsläsning som kunskaper i samhällsfrågorna vinnes, konstaterar Svenska Morgonbladet (fp) i en betraktelse om skolungdomen och samhällslärare.

Gång på gång har från olika håll påpekats, att historiestoffet från längt bort liggande epoker har allt för stort utrymme på bekostnad av det senaste sekletx viktiga historieförlopp. Den nyaste tidens historia anses ofta vid universiteten som något allt för lågt att sysslа med. Skall det vara något "likt", bör det gälla medeltiden eller den tidigare nytiden. Detta omittar av sig i lärobokförfattarnas arbeten, och den del av historien, som ungdomen verkligen skall kunna direkt nyttja till förståelse av den egna tiden, blir icke tillräckligt beaktad.

Härtill kommer att historielärarna inte alltid själva har de nödvändiga insikterna i samhällskunskap för att kunna undervisa andra. Skall en effektiv lösning nås på längre sikt krävs mer på samhällsfrågorna inriktade ämneskombinationer i den akademiska delen av utbildningen av historielärare.

Tills vidare kunde frågan kanske lösas med "gästföreläsningar" läroverken. Anslå något tiotal timmar per termin! — det skulle göra åtskilligt.

Alla vet vi att fängvården inte kunnat få de nya anställer som förutsattes, skriver Morgon-Tidningen (fp):

Alla vet att det måste dröja länge till, innan det gamla fängelsebestånet utbytts mot tidsenligare anstalter. Man har dock på de senaste åren fått ett 20-tal fängelselser, där den fria vårdformen praktiseras med utmärkt resultat, och en icke alldeles

Typ 2 bland tunnelvagnarna är bäst anser trafikanterna

Hr Einar Tvenberg kuster ned sin röstedel vid Stureplan.

"Samma skrot allihop. Sätt in bussen." "Vad åbbar det lilla intima båset och även vagnen för övrigt."

Så lyder ett par av de temperamentsfulla röstedelsvaren till Sparvägens trafikenkäter vid Medborgarplatsen som på fredagskvällen fått in flera dussin röstsedlar. Tunnelbanans trafikanter tycks nämligen på fredagen själva rösta på vilken vagntyp de vill ha, den ameriknska vagnen typ 1 eller den svenska typ 2.

Dagens Nyheters medarbetare tog sig en titt i högen på fredagskvällen och vågar tippa att typ 2 blir den segrande vagnen i allmänhetens ögon.

Bejält och uttömmande motiverar en trafikant sitt val: typ 2, den svenska planlösningen med tvärställda säten bättre än typ 1 med omväxlande längsgående och tvärställda säten.

Typ 2 är i alla avseenden trevligare, skriver en, dels har plattformarna väggar som man kan lita sig mot, dels får folk inte tillfälle att stirra på varann utmed hela väggarna.

Men en trafikant gillar nr 1. Mycket luftigare — tänk när värmen kommer. En annan anmärkning som finns bättre med stolpfäster i nr 1 som alltid behövs.

Men, en skriver: typ 2 är bättre att stå i under vagnens vilda framfart. En mycket insiktsfull är den som följande: sätter ostadigare på längsidan, verkar mera som en bonkaspvagn.

Typ 2 är "bra för trafikanter som har något att få en stöplats." Dramatiskt skildrar en typ 1: "är för öppen, de sittande trampas, petas i tignse när de stående som rumlar omedan de icke har något att hålla sig i.

Om typ 2 fåller en resenär omdömet: "verkar trivsam, vi ska trivas. Medan en annan utbrister, jag är svensk och vill åka i en svensk vagn med svenskstridla säten. Ett annat omdöme om tvåan är: fridfulla, de är som små rum. Medan en konstaterar: en folkvagn i stil med nutidens önskemål!

Typ 1 rekommenderas "när man har hund och barnvagn" och någon glad yngling bor om barserverin g i varje vagn. Och rökkupé.

Skånskt musikliv hotas av ny lag

Indragningsbotchet vitar fungt över borstt ett par hundra av Landastiftets kyrkomusiker. Den nya kyrkomusiklagstiftningen följd till punkt och pricka innebär att den skånska landsbygden nästan fullständigt mister sin för landet specifika organisation med en självständig organisatör i varje pastorat.

Landastiftet har nu 202 självständiga kyrkomusikerorganister. Enligt den nya lagen skulle i princip endast församlingar med minst 3.000 invånare ha organist, och det reducerar antalet organisttjänster till 32, medan omkring 300 nya kantorstjänster skulle inrättas.

Församlingarna har med få undantag motsatt sig indragningen av organisttjänsterna, och domkapitlet har med skärpa understrukit vikten av att så många organister som möjligt behålls till fromma för landsbygdens musikliv. Avgörandet ligger hos regeringen som skall fatta beslut inom den närmaste tiden.

Norrlands restauranger höjer priserna 10 proc.

Norrlands spritrestauratörer sammanlöst på fredagen till en konferens i Östersund för att dryfta frågor i samband med det nya avtalet samt de allmänna prisstegringarna. Man kommer enligt Landstidningen att begära en höjning av restaurangpriserna med högst 10 procent.

Det nya avtalet innebär 14 procents löneförhöjningar, och förstyringen av livsmedlen påverkar också starkt restaurangnäringens lönsamhet. Med tanke på allmänhetens reaktion vill man dock begränsa restaurangernas egna prishöjningar till högst 10 procent.

(TT, Östersund.)

Landshövdingen utreder Bohusläns sommardans

De omstridda dansskvällarna på badrestaurangerna i Bohuslän debatterades på fredagsförmiddagen inför landshövding Per Nyström i Göteborg. Ett 20-tal personer, däribland representanter för badhotellen i Marstrand, Smögen och Strömstad, deltog i överläggningarna.

Restaurangägarna och väl även badgästerna anser att hittills medgivna fyra dansskvällar i veckan är alltför snålt tilllagat. Frågan har varit diskuterad vid länets turistrafikföreningas årsmöte. Under debatten framhölls nu att länsstyrelsen i Hallands län tillåter fem dansskvällar per vecka och att Kristianstads län är lika generöst mot Båstad. Landshövding Nyström kommer att kontakta andra länsstyrelser för att ytterligare utreda frågan.

(DN, Göteborg.)

obetydlig uppruntning av gamla anstalter med moderna verkaväder m. m. sker varje år.

Men vi vet alla och måste acceptera att anslagen till både personal och annat påverkas av det ekonomiska läget, även om man får bopass att fängvärden inte skall behöva stå i samma strykklass som många andra vårdområden, fortsätter regeringsorganet:

Men dessa förhållanden får inte hindra, att fängvärden på allt sätt anstränger sig att uppehålla en så långt fängvård som möjligt. Det tycks bristа allvarligt i dessa stycken. Och det tycks brista i den ledning som bör utöva från fängvårdsstyrelsen. När man tar del av alla klagomål som strömmar in om fängvården kan man inte annat än förundra sig över hur fängvärdschefen, i denna för hans ämbetsverk brydsamma tid, kan ha så många fåre i eldon som inte har med fängvård att göra.

Fängvärdschefen är liberal partiman. Häruv följer att Morgon-Tidningens kritik riktas så hårt mot honom — när det avgörande är att inrikesministern inte lyckats bevaka fängvärdens behov av anslag. Det är naturligtvis inte så lätt för regeringens Benjamin att hävda sig i dessa åtstramningstider.

Konferens föreslås om förortsproblem

Stadskollegiet bör ta initiativet till en rundabordskonferens med representanter för landstinget och förorterna. Omfattiga motsättningar fördröjer nu viktiga beslut, framhöll dr Yngve Larsson på fredagens leför den förortskommunala konferensen. Dr Larsson kommer att föra fram sitt förslag i stadsfullmäktige.

Den av Stockholms förorters samarbetsnämnd organiserade tredagarskonferensen hade samlat 150 deltagare, däribland representanter för Göteborgs och Malmös förorter. Bland de närvarande märktes landshövding Levinson, överståthållare Hagander samt borgarråden Berglund och Wennström.

Inkorporering kan inte längre anses som en universallösning när det gäller att komma till rätta med samtliga storstadsproblem, betonade dr Larsson. Ur självstyrelsens synvinkel kan man ställa sig betänksam till utvidgning av större enhetskommuner. Det måste dock vara ett allmänt intresse att nå ett effektivt organisatoriskt underlag för nödvändigt samarbete på viktiga områden.

Direktör Sixten Larsson i Landskommunernas förbund betecknade i ett anförande skattestjämningsfrågan som ett mycket viktigt kommunalpolitiskt problem. Rika kommuner måste dela med sig av sitt överflöd. Allra minst Stockholms förorter kan förlora på en sådan reform. Det är ortmligt att staden nu skall ha flera kronor lägre kommunalskatt än många av förorterna.

Riksdagssammanträden

Lördagen den 20 januari 1951.
Första Kammaren kl. 11 fm.
Andra Kammaren kl. 11 fm.

DAGENS NYHETER

TRYGELBACKEN, STOCKHOLM 2
Telefon: 22 40 00
Telegramadress: *Dagnyheter, Stockholm*
Postgiro: 1616 (för annonser) nummer 1617 (för prenumeration)
Chefredaktör: *Herbert Tingsten* (Tryftas säkrast kl. 12.30—14.30)
Politisk huvudredaktör: *Leif Kihlberg*
Redaktionssekr. och ansvarig utgivare: *Sten Hedman*
Dagtid Nyheters Aktiebolags Verkst. direktör: *Helge Hultbera*
PRENUMERATIONSPRISER
A. Stockholmsupplagan
Månad ... 5:25 Kvartal ... 15:25
Halvår ... 30:— Helår ... 60:—
ANNONSPRISBLISTA
daterad 1/1 1951 tillhandahålles på begäran.
Dagens Nyheters tryckeri. Sthlm.

Ovanligt många januaribyggen

Den 1 januari i år var 8.011 lägenheter med 26.614 rumsenheter under byggnad i Stockholm, vilket är en ovanligt hög siffra för denna tid av året. Två tredjedelar av lägenheterna innehåller två eller tre rum och kök, och en tredjedel blir inflyttningsfärdiga under första kvartalet i år.

Nybyggnadsstatistiken för Stockholm fjärde kvartalet 1950 visar en relativt låg siffra, beroende på att 56 procent eller 2.260 lägenheter av det beräknade antalet försenades. Tillskottet genom nybyggnad under hela föregående år var 6.309 lägenheter, dvs. omkring 200 mer än under 1949. Medeltalet rumsenheter per lägenhet är 3,27.

En mycket stor del av nybyggnadsverksamheten var understödd av staten eller staden. Siffran är 92 procent.

Interiörbilder från restaurant Regnbågen, med den nya Ringström & Khan-mattan, som ger stuvtigaret an-sen åt Regnbågens "färg".

Ett färgrikt och fantasifullt blad i Ringström & Khans leveransbok är Regnbågen, den intima restaurangen vid Stureplan. Dit har i dagarna levererats en specialkomponerad Wiltonmatta i ultramodernt mönster — en matta med färg för en restaurang med färg!

Ringström & Khan tillverkar utan extra kostnad just den matta, som passar bäst för interiörens färger och stil.

Till Beras, som är under samma regim, gjordes för fyra år sedan en liknande leverans. Att den mattan fortfarande har kvar sin frischör och styrka är ett gott bevis för att det ligger en realitet bakom Ringström & Khans affärsprincip: *Kvalitet under ansvar!*

Detaljbild av Regnbågens nya ultramoderna ullonmatta (nr 100-67386). Färgerna i svart, rött, guld och grönt.

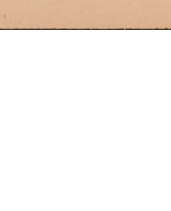

RINGSTRÖM & KHAN
SVERIGES STÖRSTA SPECIALAFFÄR FÖR MATTOR
SVEAVÄGEN 32 (VID CENTRUM)

FC Fruktspecialisten

FAKTA
om "Ryttaren" apelsiner

1. Alla "RYTTAREN" kommer från en av Siciliens' erkänt förnämsta packare *Fratelli Brogna*. Erfarenhet sedan årtionden både som odlare och exportör gör att *Fratelli Brogna* exakt vet var och när rätt frukt skall skördas för att förse den svenska köparen med den bästa apelsinen vid rätt tid på säsongen.
2. Detta förenat med minutiös kontroll vid sortering och packning (att dessa är ytterligt noggranna har vi på ort och ställe konstaterat) garanterar den jämnhet i kvaliteten som utmärker "RYTTAREN" apelsiner.
3. "RYTTAREN" MORO som nu säluföres i FC-Butikerna är den tidigaste och vid denna tid förfrämligaste sorten av blodapelsiner. Ni får den nu *fullmogen* vilket förutom den fulldiga smaken innebär att den har en lickert mörkröd färg.
4. "RYTTAREN" MORO kostar i dag pr kg 2:10
Hel låck pr kg 1:95
(Motsvarande pris var förra året vid samma tid 2:40 resp. 2:25)

"Ryttaren"
— förnämligaste kvalitetsmärket —
GARANTERAR MERA SAFT OCH BÄTTRE SMAK

FRUKTCENTRALENS BUTIKER
Sveriges största och ledande fruktspecialist
Tel. GRUPPNUMMER 22 55 20
Varor sändas inom Stockholm och närliggande förorter.

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.